

# Sprekend Humanisme

Uitwerking van de lezing van:

## **Peter Derkx (1951)**

---

<b>Datum</b>	: 27 maart 1998
<b>Lokatie</b>	: Utrecht
<b>Onderwerp(en)</b>	: Peter Derkx vertelt over de lezing van Garmt Stuiveling op het <ul style="list-style-type: none"><li>○ Humanisme: ontwikkeling &amp; definitie</li><li>○ Verhouding tussen christendom en humanisme</li><li>○ Accenten van hoofdfiguren van het HV</li><li>○ Eigen taak van het humanisme</li></ul>
<b>Duur interview</b>	: 46:53 (min/sec)

---

<b>Naam/functie interviewer(s)</b>	: N.V.T.
<b>Kader/context</b>	: Piet Thoenesfondslezing in 1998 waarin Peter Derkx vertelt over beginjaren en linkse oorsprong van het HV.

---

<b>Niveau van uitwerking</b>	: Indicatief (globaal. Tijd/onderwerp + kernzin(nen) en evt. opmerking)
<b>Drager</b>	: Gedigitaliseerde opname van een geluidscassetteband WAV bestand

**WAV-136-B.**

<b>Datum uitwerking</b>	: 02 mei 2014
<b>Uitgewerkt door</b>	: Marieke Nap

---

<b>Respondent</b>	: Peter Derkx (1951)
-------------------	----------------------

Peter Derkx (1951) studeerde Engels en wijsbegeerte in Utrecht, Glasgow en Groningen. Vanaf 1977 was hij docent wijsbegeerte en humanistiek aan het Humanistisch Opleidingsinstituut en van 1989 tot en met 2002 universitair hoofddocent voor geschiedenis van het humanisme aan de Universiteit voor Humanistiek. Per januari 2003 werd hij benoemd tot hoogleraar Humanisme en Levensbeschouwing. Zijn speciale aandachtsgebieden zijn: theorie van het humanisme als levensbeschouwing; evolutietheorie, humanisme en zingeving; zingeving, geluk en goed ouder worden. Derkx is onder meer senior editor van de serie *Life Sciences, Ethics and Democracy*, Editions RODOPI B.V., lid van de bevoegdheidscommissie Humanistische Geestelijke Begeleiding. Humanistisch Verbond, lid van de Adviesraad van The Humanist Institute en lid van de redactieraad *Essays in the Philosophy of Humanism*.

---

<b>Teller:</b> minuut/sec	<b>Index/onderwerp:</b>	<b>Opmerkingen:</b>
00:00	Ontwikkeling en definitie humanisme	[begin weggevallen – MN] Het humanisme ontwikkelde zich breder dan alleen de studie van de klassieken. De historiciteit van de bijbel wordt betwijfeld. Het darwinisme en de natuurwetenschap komen op, volgens Stuiveling de geesteskinderen van de klassieken. Overal waar mensen zich menselijk en ondogmatisch bekommeren om de grootste vragen des levens, gaat het om humanisme. Met menselijke kracht én erkenning van de menselijke begrensdheid.
02:58	Term humanisme	In de begintijd van het HV wilde men zich onderscheiden van het bijbels humanisme. Toch is er niet gekozen voor de naam Vrij Humanistisch Verbond: mensen zijn niet volstrekt absoluut vrij. De term humanisme kon aanvaard worden voor een ongodsdienstige als een de mens centraal stellende levens- en wereldbeschouwing.
04:58	Verhouding christendom en humanisme	Er was een gevecht over de vraag wie het recht had op de term humanisme. De katholieke humanist Anton van Duinkerken was dieptreurig dat ongodsdienstigen ermee vandoor gingen. Van Praag vond het een geuzennaam, opgedrongen door protestanten die het verderfelijk vonden als er te veel van de bijbel werd afgeweken. Het HV heeft gewonnen en in 1950 vermeldt Van Dale bij humanisme: ongodsdienstige levensbeschouwing. Maar ongodsdienstig is nog niet humanistisch: je moet streven naar een antropocentrische levens- en wereldbeschouwing.

<b>Teller:</b> minuut/sec	<b>Index/onderwerp:</b>	<b>Opmerkingen:</b>
09:09	Accenten van hoofdfiguren HV	<p>Hoetink, Pos, Van Praag en Stuiveling hielden overal verhalen die heel veel op elkaar leken.</p> <p>Het is lastig te achterhalen wie welk accent legde.</p> <p>Hoetink: het belang van de klassieke oudheid &amp; het humanisme is niet naïef-optimistisch.</p> <p>Van Praag: humanisten moeten een theoretische grondslag hebben; en de strijd tegen het nihilisme.</p> <p>Stuiveling: de eigen verantwoordelijkheid van het individu en nadruk op het antropocentrische.</p>
12:13	Eigen taak van het humanisme.	<p>Volgens Stuiveling is de eigen taak van het humanisme: het niet-humanistische buitenkerkelijke volksdeel humanistisch te maken.</p> <p>Duidelijk maken dat het belangrijk is om een levensovertuiging te hebben en over zichzelf na te denken.</p> <p>Het afwijzen van de christelijke oplossing voor de vragen van leven en dood verplicht ons tot het zoeken naar een eigen antwoord.</p> <p>Maar alles wat de mens denkt te weten: het is altijd de mens die dat denkt.</p> <p>De humanist staat zoekende tussen hen die niet zoeken en hen die wanen te hebben gevonden.</p>
17:20	Gedicht van Stuiveling.	
18:55–46:37	Discussie met de zaal	[grotendeels onverstaanbaar – MN]
46:37	Einde opname	